

Казват, че книгите намират своите читатели, но понякога някой трябва да им покаже пътя. Така стана и през този ден към края на лятото в книжарницата, която носеше името „Край градската порта“, въпреки че градската порта, по-точно остатъците от нея, смятани от повечето граждани за произведение на модерното изкуство, се намираше на цели три кръстовища от нея.

Книжарницата беше много стара, многократно достроявана и разширявана. Зидарии с най-различни орнаменти и гипсови тавани съжителстваха кротко с безлични прави ъгли без никаква украса. Близостта между старото и новото, между декадентското и прагматичното определяше външния вид на сградата и продължаваше и във вътрешността ѝ. Рафтове от червена пластмаса с аудио- и видеодискове стояха редом с матирани метални етажерки с манга. По-навътре се редяха полирани стъклени витрини с глобуси и елегантни дървени стелажи с книги. В книжарницата се предлагаха настолни игри, канцеларски материали, чай, а отскоро и шоколад. В просторното помещение с много чупки доминираше тежък, тъмен плот, наричан от служителите „олтар“. Оставяше впечатлението сякаш е бил изработен в епохата на барока. По цялата му дължина откъм лицевата страна имаше дърворезби, които изобразяваха романтична сцена сред природата: компания от ловци, възседнали великолепни коне и придружавани от глутница едри кучета, преследваха стадо глигани.

Тъкмо в тази обстановка бе зададен въпросът, който всъщност определя съществуването на книжарниците:

– Бихте ли ми препоръчали някоя хубава книга?

Дамата, задала въпроса, се казваше Урзел Шефер и отлично знаеше какво представлява хубавата книга. Първо, хубавата книга обсебваше вниманието ѝ за дълго време и тя я четеше в леглото, докато очите ѝ започнат да се затварят. Второ, хубавата книга я разплакваше най-малко на три, а още по-добре – на четири места. Трето, хубавата книга имаше не по-малко от триста и не повече от триста и осемдесет страници. И четвърто, корицата не беше зелена. На книги със зелени корици не можеше да се вярва. Урзел Шефер имаше богат опит в това отношение – многократно бе преживявала горчиво разочарование от книга със зелена корица.

– С удоволствие – отговори Сабине Грубер, която от три години ръководеше книжарница „Край градската порта“. – Какви книги обичате да четете?

Урзел Шефер не желаше да каже какво търси, тя държеше Сабине Грубер да знае какви са предпочитанията ѝ, защото госпожа Грубер е книжарка, което значи, че по природа би трябвало да притежава достатъчно голяма порция ясновидски способности.

– Назовете ми три понятия и ще се опитам да избира подходящото за вас. Любов? Южна Англия? Увлечателна история? Кажете!

– Дали господин Колхоф е вече тук? – попита Урзел Шефер и в гласа ѝ се усети лека тревога. – Той винаги знае какво ми харесва, винаги знае какво се харесва на всички.

– Не, за съжаление днес го няма. Господин Колхоф работи за нас само от време на време.

– Колко жалко...

– Ето, мисля, че имам нещо за вас. Семейен роман, действието се развива в Корнуол. Вижте, на корицата е изобразено възхитителното семейно имение, обградено с огромен парк.

– Корицата е зелена – възрази Урзел Шефер и погледна обвинително Сабине Грубер. – Наситено зелена при това!

– Защото в по-голямата си част действието се разиграва в прекрасния парк на граф Дърнбъроу. Оценките за книгата са много добри!

Тежката входна врата се отвори и малката медна камбанка над касата звънна. Карл Колхоф затвори чадъра си, изтръска го с движения, издаващи дългогодишен опит и рутина, и го постави в стойката за чадъри. Погледът му обходи книжарницата, която Колхоф наричаше своя родина, търсейки току-що пристигнали книги, които щяха да отидат при неговите клиенти. Чувстваше се така, все едно събира миди на плажа, защото от пръв поглед откриваше находки, които просто чакаха да ги вдигне и да ги освободи от зрънцата пясък... Ала щом забеляза Урзел Шефер, всичко друго сякаш загуби значение. Тя го посрещна със сърдечна усмивка, сякаш бе видяла възплъщението на всички възхитителни мъже от страниците на книгите, в които се и влюбваше. Карл ѝ препоръчваше книги от години, но по нищо не приличаше на любимите ѝ герои. Допреди известно време имаше закръглено коремче, но с годините то се стопи, също както опада и косата на главата му, все едно се бяха уговорили да го напуснат заедно. Днес, на седемдесет и две години, Карл Колхоф беше слаб, но продължаваше да носи стария си костюм, макар вече да му беше твърде голям. Бившият му шеф казваше, че изглежда, сякаш се храни само с думите в своите книги, а пък в тях има твърде малко въглехидрати. Малко въглехидрати, но пък много ценно друго вещество, отговаряше всеки път Карл.

Обикновено носеше тежки, груби обувки от дебела черна кожа и с толкова здрави подметки, че би трябвало да издържат цял един човешки живот. Винаги беше обут с качествени чорапи, те бяха твърде важни за него. Масленозелен панталон и сако в същия цвят също бяха обикновеното му облекло

Никога не излизаше без шапка; най-често виждаха Колхоф с рибарския му каскет с тясна периферия, която пазеше очите от дъжда и от ярките слънчеви лъчи, не сваляше шапката си дори в книжарницата, всъщност я махаше само когато ляга да спи, без шапка не се чувстваше напълно облечен. Постоянно носеше и очилата си – преди няколко десетилетия бе купил рамката в антикварен магазин. Умните му очи зад стъклата изглеждаха сякаш е чел твърде дълго на лоша светлина.

– Госпожо Шефер, колко е хубаво да ви видя отново – поздрави Карл и отиде при клиентката си.

Тя, от своя страна, също се запъти към него и моментално забрави Сабине Грубер.

– Ще позволите ли да ви препоръчам книга, която ще изглежда чудесно на нощното ви шкафче?

– Последната ми хареса много, особено когато накрая се погледнаха в очите. Още по-красиво щеше да е да се целунат, така щяха да подпечатат любовта си, но в техния случай се задоволих и с този дълъг поглед.

– О, погледът беше по-силен от целувка. Някои погледи могат всичко.

– Не и когато аз целувам – възрази Урзел Шефер и се почувства някак прекрасно порочна. За съжаление случваше ѝ се много рядко.

– Ето тази книга – Карл безпогрешно извади търсеното томче от купчината близо до касата, – тази книга чака да бъде прочетена точно от вас... Още откакто я разопаковаха. Действието се развива в Прованс и всяка дума ухае на лавандула.

– Книгите с корица в бордо са най-хубави! Завършва ли с целувка?

– Издавал ли съм някога такава тайна?

– Не! – Шефер го погледна обвинително и взе книгата от ръката му.

Карл, естествено, никога не би ѝ препоръчал роман без щастлив край. Но не желаше да я лиши от лекия нервен гъдел, че може би този път ще преживее нещо различно.

– Толкова се радвам, че съществуват книги – заяви дамата. – Дано това никога не се промени! Твърде много неща се променят, и то твърде бързо. Сега всички плащат с пластмаса и ме гледат неодобрително, когато подбирам подходящите монети на касата.

– Писаното слово ще остане завинаги, скъпа госпожо Шефер, защото има неща, които не могат да бъдат изразени по друг начин. Книгопечатането е най-добрият метод за консервиране на мисли и истории. По страниците на книгите те оцеляват в продължение на векове.